

Afstudeerkringen in het HO: Naar een Typologie en Ontwerprichtlijnen

Citation for published version (APA):

Rajagopal, K., Hsiao, A., Verjans, S., Vrieling, E., & Van Seggelen - Damen, I. (2019). Afstudeerkringen in het HO: Naar een Typologie en Ontwerprichtlijnen: HO – rondetafelgesprek 247. 278-280. Abstract from Onderwijs research dagen , Heerlen, Netherlands.

Document status and date:

Published: 27/06/2019

Document Version:

Publisher's PDF, also known as Version of record

Document license:

Taverne

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

<https://www.ou.nl/taverne-agreement>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

pure-support@ou.nl

providing details and we will investigate your claim.

Downloaded from <https://research.ou.nl/> on date: 17 May. 2025

Open Universiteit
www.ou.nl

HO – rondetafelgesprek 247 – Afstudeerkringen in het HO: Naar een Typologie en Ontwerprichtlijnen

Kamakshi Rajagopal, Onafhankelijk onderzoeker; Amy Hsiao, Tilburg University; Steven Verjans, Emmy Vrieling, Inge van Seggelen-Damen, Open Universiteit

Afstudeerkring / design / leernetwerken / netwerklere

Abstract

Afstudeerkringen zijn kleine samenwerkende groepen waarin studenten samen met één of meerdere begeleiders rond eenzelfde onderwerp of thema onderzoek doen (Romme & Nijhuis, 2000). Ze kennen uiteenlopende verschijningsvormen binnen verschillende opleidingen. Het is niet duidelijk (a) welke vormen er bestaan, (b) of bepaalde vormen effectiever zijn dan andere, (c) hoe begeleiders/studenten hun afstudeerkring ervaren, en (d) welke eigenschappen bijdragen tot hun effectiviteit binnen verschillende contexten.

Dit onderzoek verkent of ontwerprichtlijnen kunnen worden geconstrueerd om afstudeerkringen zo effectief en efficiënt mogelijk te maken gegeven specifieke doelen. In dit rondetafelgesprek zal tegen de achtergrond van *social learning* theorie en netwerk theorie een typologie van afstudeerkringen besproken worden, met als doel inzicht te verwerven in ontwerpoverwegingen bij afstudeerkringen.

Onderwerp en context

Universiteiten zoeken continu naar manieren om studenten effectiever en efficiënter te begeleiden bij hun studie. Sinds 2009 vindt Open Universiteit voor de vertraging in de eindfase van een opleiding (afstudeeronderzoek, scriptie of thesis) een oplossing in zogenaamde afstudeerkringen (Romme & Nijhuis, 2000). In Tilburg University zijn afstudeerkringen sinds 2000 een gevestigde studentenbegeleidingsvorm, ingebed in de hele opleiding – van Bachelor, Master, Research Master tot PhD– en verweven met lopende onderwijsprogramma's. De Universiteit van Maastricht gebruikt afstudeerkringen sinds jaren '90 (Rompa & Romme, 2001).

Afstudeerkringen zijn kleine samenwerkende groepen waarin studenten samen met één of meerdere begeleiders rond eenzelfde onderwerp of thema onderzoek doen (Romme & Nijhuis, 2000). Ze kennen uiteenlopende verschijningsvormen binnen verschillende opleidingen. Het is niet duidelijk (a) welke vormen er bestaan, (b) of bepaalde vormen effectiever zijn dan andere, (c) hoe begeleiders/studenten hun afstudeerkring ervaren, en (d) welke eigenschappen bijdragen tot hun effectiviteit binnen verschillende contexten.

Dit onderzoek verkent of ontwerprichtlijnen kunnen worden geconstrueerd om afstudeerkringen zo effectief en efficiënt mogelijk te maken gegeven specifieke doelen (vb. optimale docentinzet, studenttevredenheid, doelgroep, functie groepsinteractie).

Theoretisch kader

Afstudeerkringen bouwen op *social learning* theorie (Bandura, 1977). Ze vertonen dezelfde sociale mechanismen als netwerken, communities, teams en groepen (Granovetter, 1973; Lave & Wenger, 1991). Het ontwerpgerichte onderzoek binnen leernetwerken (Sloep, 2016) - vooral rond interventies voor leren (Fetter, Vegt & Sloep, 2015; Hsiao, Brouns & Sloep, 2016; Rajagopal, van Bruggen & Sloep, 2017; Carvalho & Goodyear, 2018) - en onderzoek naar netwerklere voor professionalisering (Nijland, Van Amersfoort, Schreurs & De Laat, 2018; Vrieling, Van den Beemt & De Laat, 2016) is relevant, alsook het praktijkgerichte werk van Romme & Nijhuis (2000) voor installatie van afstudeerkringen (zoals in TiU en UM).

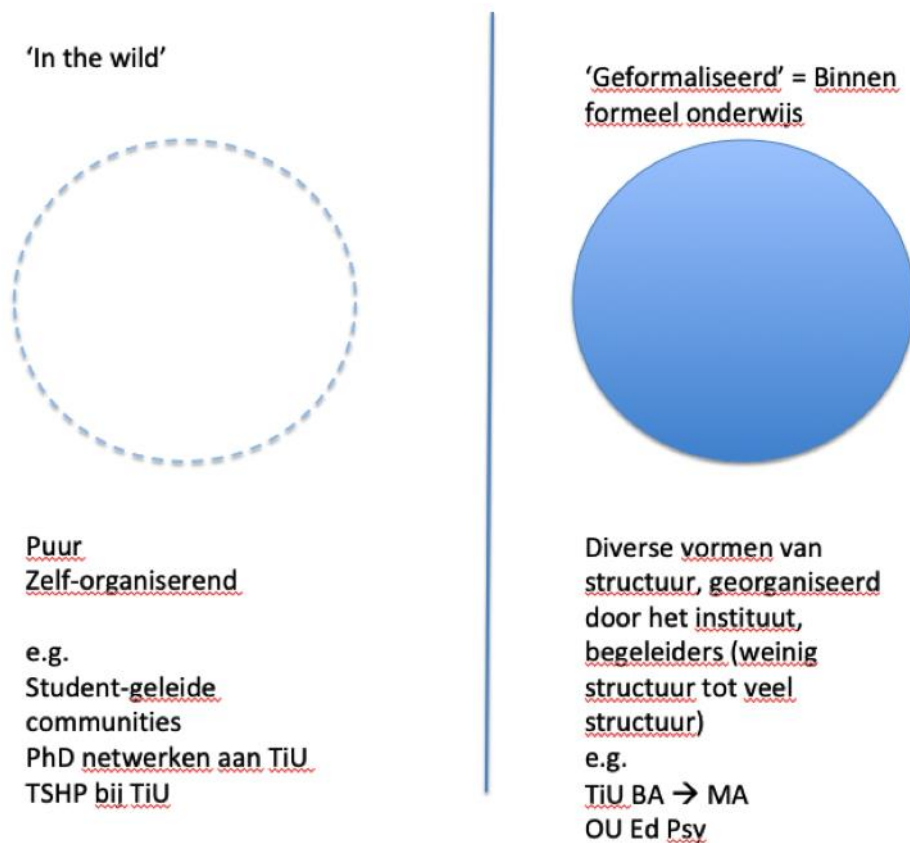
Doel en opbrengst van het onderzoek

Op basis van literatuur en interviews met docenten werden ontwerpkenmerken gedistilleerd, leidend tot een eerste typologie van afstudeerkringen (figuur 1; tabel 1).

Op basis hiervan worden ontwerpprincipes geformuleerd die de effectiviteit en kwaliteit in afstudeerkringen verbeteren.

Tabel 1 Factoren en kenmerken die ontwerp van geformaliseerde afstudeerkringen bepalen

Typologie van groepen	Ontwerpkennmerken
1. Structuur	<ul style="list-style-type: none"> - Structurering - Facilitering - Duur (aantal bijeenkomsten) - Focus van facilitering
2. Werkvorm	<ul style="list-style-type: none"> - Bijeenkomstvorm - Mate van begeleiding - Focus van begeleiding - Begeleidingsstijl - Leiderschap
3. Doel	<ul style="list-style-type: none"> - Object van begeleiding - Aanleiding - Functie groepsinteractie
4. Cultuur	<ul style="list-style-type: none"> - Onderlinge relatie - Sfeer - Doelgroep
5. Effectiviteit	<ul style="list-style-type: none"> - Effectmeting kwantitatief - Effectmeting kwalitatief - Gevolgen van groepsgewijze afstudeerbegeleiding

Figuur 1 Natuurlijke en Geformaliseerde Afstudeerkringen

Doel en opbrengst van de ronde tafel

Om ontwerpoverwegingen van afstudeerkringen te begrijpen, bespreken we stellingen met als thema's:

1. Geeft meer structuur meer effectiviteit? Speelt een coachende of instruerende begeleidingsstijl van de begeleider een rol?
2. Welke rol spelen de (vaak) onuitgesproken waarden van begeleiders over het leerproces van een afstudeeronderzoek op het ontwerp van afstudeerkringen?
3. Hebben zelfsturende studenten meer baat bij afstudeerkringen?
4. In hoeverre is er in groepsgewijze thesisbegeleiding ruimte voor individuele ontwikkeling, creativiteit en innovatie?

Wijze waarop inbreng van deelnemers wordt gevraagd

Deelnemers maken kennis met de eerste resultaten van het onderzoek, m.n. eerste ervaringen met groepsgewijze afstudeerbegeleiding en best practices; voor- en nadelen en mogelijke risico's en preventieve maatregelen.

Deelnemers worden in een open gesprek gevraagd om (i) te reflecteren op het onderzoeksresultaat en de voorlopige typologie; (ii) ervaringen met ontwerpprincipes te delen; (iii) input te leveren voor de hypotheses, ontwerp en instrumenten voor verder onderzoek naar studentenperspectief.

Aansluiting bij het congressthema of divisie

Divisie: Hoger Onderwijs

Dit voorstel kijkt naar ontwerp van en ondersteuning bij het afstudeeronderzoek, en naar introductie met het netwerk-als-instrument-voor-professionalisering.

Referenties

- Bandura, A. (1977). *Social learning theory*. Oxford: Prentice Hall. Google Scholar
- Carvalho, L., & Goodyear, P. (2018). Design, learning networks and service innovation. *Design Studies*, 55, 27-53.
- Fetter, S., Vegt, W. V. D., & Sloep, P. (2015). Fostering online social capital through peer-support. *International Journal of Web Based Communities*, 11(3-4), 290-304.
- Granovetter, M. S. (1977). The strength of weak ties. In *Social networks* (pp. 347-367).
- Hsiao, Y. P., Brouns, F., & Sloep, P. B. (2016). Effects of using a peer support system to optimise knowledge sharing in learning networks: A cognitive load perspective. *International Journal of Continuing Engineering Education and Life-Long Learning*, 26(4), 372-385. doi: 10.1504/IJCEELL.2016.10001924
- Lave, J., & Wenger, E. (1991). *Situated learning: Legitimate peripheral participation*. Cambridge university press.
- Nijland, F., Van Amersfoort, D., Schreurs, B., & De Laat, M. (2018). Stimulating teachers' learning in networks: Awareness, ability, and appreciation. In *Networked By Design* (pp. 170-191). Routledge.
- Rajagopal, K., van Bruggen, J. M., & Sloep, P. B. (2017). Recommending peers for learning: Matching on dissimilarity in interpretations to provoke breakdown. *British Journal of Educational Technology*, 48(2), 385-406.
- Sloep, P. B. (2016). Design for networked learning. In *The Future of Ubiquitous Learning* (pp. 41-58). Springer, Berlin, Heidelberg.
- Romme, A. G. L., & Nijhuis, J. F. H. (2000). *Samenwerkend leren in afstudeerkringen*. (Hoger Onderwijs praktijk). Groningen: Wolters-Noordhoff.
- Romme, A. G. L., & Nijhuis, J. F. H. (2002). Collaborative learning in thesis rings. Translated text.
- Rompa, R. M. G., & Romme, A. G. L., (2001). Samenwerking en leerprestaties in afstudeerkringen. *Pedagogische Studien*, 78(5), p. 298-312.
- Vrieling, E., Van den Beemt, A., & De Laat, M. (2016). What's in a name: Dimensions of social learning in teacher groups. *Teachers and Teaching*, 22(3), 273-292.